

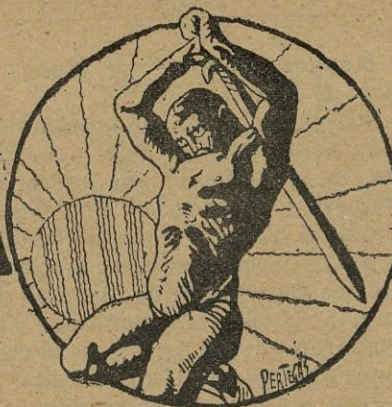
PATRIA NOVA

SEGONA ÈPOCA

Any I :: N.º 9

::: SETMANARI

VALENCIANISTA

10
CÈNTIMS

Llengües cultes

Totes les llengües no tenen la mateixa valua. Hi ha llengües de les quals pot prescindir un home cult sense cap angunia, sense penedir-se. Vorà que per a seguir una disciplina científica per a copçar l'estat d'esperit del mon a través dels literats, dels homens de lletres, tal llengua no li es precisa. I potser aquesta llengua la parlen en una gran extensió territorial multituds incalculables. Pero, fet i fet, aquesta llengua no li es útil.

Aixís s'esdevé que la valoració de les llengües no pot fer se amb un criteri d'estadística, que distribuix les principals categories entre les més nodrides aglomeracions idiomàtiques. Sols volem insinuar en aquest cas un perill: que l'anglès o l'alemany tingueren de deixar el seu primer lloc a a'tra llengua inculta.

Afortunadament l'apreci d'una llengua res té de vore amb el número de persones que la parlen. El millor prestigi es aquell que pervé de la seua riquesa espiritual, del seu contingut cultural, etc. Llengües d'un radi miniscul, a lo millor ens donen un eixemple d'intensitat sorprenent. Mireu sino l'holandés. Sabeu quina fou la producció bib'iogràfica d'Holanda en l'any 1922? Puix 4.431 llibres. els mateixos que Dinamarca, uns pocs menys que Txeco-Slovaquia, que Italia, que França, que Anglaterra i que Alemanya. (Aquesta malgrat la seua fonda crisi en publicà 34 352). Moltíssims més que Espanya. Sabeu quants llibres es publicaren en Espanya? 927.

Quan es té una producció bibliogràfica tan migrada com aquesta, tan ridícula, hi ha que parlar amb discreció. Prou de nomenar el mercat d'América i el 200 milions d'americans de llengua castellana. Tanta gent per a tan pocs llibres no dona dret a presumir. Ah! i no oblidem de descomptar el tant per cent de pornografia.

Arribem a la conseqüència final: Nosaltres, els valencians, tenim una llengua harmoniosa, flexible, dolça. Pero el seu domini es petit. No obstant conreuant-se pot esser una llengua culta, estimable.

No vos diu el cor, valencians, quina actitud devem pendre? No es evident que la substitució del castellà per a res limitarà el nostre horitzont intel·lectual?

Lo que diuen els altres...

RICARD LEON.—En «La Escuela de los Sofistas», heu's aci lo que enç diu aquest escriptor de Castella, que té fama de castiç i d'altres coses:

«El poble espanyol no ha patit el contagi de les epidèmies històriques qu' enverinaren a l'aristocràcia i a la classe mitja. A llurs entranyes generoses viu la raça plena de salut. I aqueixes fonts pures de la nacionalitat hi ha que cercar-les en la regió.

El centralisme burocràtic d'els Borbons sepultà la vida local espanyola com l'absolutisme militar d'els Austries desintegrà els elements nacionals, dispersant los per

el mon. Ambdós dinasties, cegades per un error polític, realtzaren la mateixa llabor destructora; acabant d'interrompre l'apenes finida restauració d'Espanya, traent a la raça de son centre, arrancaren les darreres arrels de sa potentia vida en les regions i convertiren el vell solar en un mapa a la francesa, baix el poder absorbent de l'Estat centralista i buròcrata. La vida local d'Espanya que produí un art gloriós, industria original, comerç abundós, agricultura próspera i, sobre tot, caràcters enèrgics i intencions sublimes. Aquella vida diversa i pintoresca d'Aragó i de Castella, dels pobles de Llevant i dels Reialmes andalusos, es convertí en un provincianisme uniforme, sens fesomia i sens ànima.

Abans qu'el centralisme abraonara amb abraçada de mort a nostres regions, en qualsevol ciutat d'Espanya trovava el foraster una societat culta i escollida, un art propi, una ànima local d'insospitada força. Quan vullc apartar els ulls de la vulgaritat i ramploneria presents, llixo l'història de Granada, de Salamanca, de Saragossa, o de Sevilla. Els enginys, apenés medrats, abandonen la llar nadina, en escoltar els cants de sirena de la vila i cort. Sols ciutats com Barcelona i caràcters com Pereda i Verdader es lliuraren de la succió centralista. Huí es nostra nació una taula rasa on tot pesimisme té son seient. Perguere'm la consciència col·lectiva de la raça; després la fesomia individual. Som l'ombra d'un gran poble que plora al peu dels sepulcres la mort de sos ideals.

Tot intent de restauració nacional té d'esser sobre la base de les regions; en elles espurnetja encara, sota les grises cendres, les àsquies rojes de l'antic foc sagrat. Els homes que tenen poca fe en la vitalitat de la patria, posen sa fe en l'Estat que no es altra cosa entre nosaltres, qu'el cacicase, el modern feudalisme. Ací l'Estat resulta infecond; no es l'orgue de la funció social, sino el paràsit dels orgues nacionals.

Limitar s'acció en lo posible equival a enrobustir la patria. Mal coneix l'ànima espanyola qui crega qu'aquesta ha de trencar-se en molts bocins en quebrantar l'hidra del centralisme i recobrar les regions sa personalitat. Si, com es cert, en Iberia conviuen varies races germanes, amb destins, ideals i interessos comuns, ¿podrà temer-se qu'aquesta germandat de races es trenque perque cadascuna d'elles alcance sa màxima vigoria?... Davant la lliure concurrència de les regions, sols cap la por de que la més forta, feconda, intel·lectual i treballadora impose son sagell a les altres.»

Les arreles de la Germania

Des de 1519 a 1521 tot el Reine valencià es va commoure en tràgica lluita de Germania, aquell moviment de dos principis que topaven amb forsa.

Era la lluita d'absolutisme i democràcia, d'esclavitud i llibertat que es debatia arreu d'Europa, com tràgica onada bèlica que havia invadit el món civilitzat.

En alguns pobles encarnaven la lluita antagonismes relitjosos. A la península Ibèrica, on la Inquisició no havia deixat cap resquit per on s'escolaren les inquietuts d'Europa, la lluita estava plantejada entre els pobles i el rei a Castella i entre la pleb i els nobles a Valencia.

La lluita a casa nostra ofería quelques particularitats que millor que encomanar l'explicar les a nostra pluma s'estimen traduir-les de Constantí Llombart.

Segons ell, l'objecte de la Germania fou «oposar-se a la noblesa que temptava d'invalidar els drets que competien al poble, alentada per l'esdeveniment d'un príncep que no representava l'auster govern dels monarques d'Aragó, quin poder eixecutiu estava tan limitat a Valencia per sons institucions democràtiques».

A més la noblesa de Valencia començava a sentir la igualtat de drets amb el poble i més des de que en la conquesta de Granada es va confondre amb la fastuosa noblesa castellana.

«El eixemple i les comunicacions més sobints entre Valencia i Castella després de l'unió d'ambdós corones contribuïren, puix, al desdeny amb que mirà ja la noblesa valenciana desd'allavors els rígids principis de nostra constitució foral, quina igualtat de drets agermanava als diferents estaments socials».

S'inicià una etapa de divors en la que els nobles no sols recabaren més privilegis, sino que temptaven de mermar els del poble.

Un plet electoral encengué la lluita, que atíà la circumstància d'haver abandonat els nobles al poble per por a una epidèmia.

De la pugna volgué aprofitar-se'n un tercer: el rei d'Espanya.

«Una cosa trobem notable i digna d'aplaudiment en la conducta de la noblesa: i es que malgrat dels mitjans oferts secretament per el rei no consentiren nostres nobles en fer causa comú amb el monarca per menyscar en res nostres llibertats forals. Lo únic que acceptaren fou la intervenció de tropes de Castella manades per Hurtado

de Mendoza, comte de Melitó i Alvar de Bazán.»

Ressenyar els esdeveniments capdals, les gestes dels agermanats, la significació del misteriós Encubert i l'assassinat de Vicent Peris amb la derrota de la Germania, no es tasca que escau a aquets articles. Sobra dir que després de vençuda, el rei i els nobles s'encarnisaren amb el poble, pero deixaren intactes nostres llibertats.

Però a Valencia li havien brindat el seu poble, el més aimant dels seus privilegis. Imposar-li un jou així era ja cosa fàcil.

V. TOMÁS I MARTÍ

PER A SER VALENCIANISTE
HI HA QUE CONÉIXER...

II

LA PATRIA

¿No trobeu que la Patria es tot alló que vos rodeja i vos es volgut? Volgut perque haveu alegrat o adolorit vostre esperit al seu contacte—que tant lliga la pena com l'alegria, perque tot naix del cor;—volgut perque allí están l'amic i el germa i la dona o el negoci i el descans i la distracció. ¿No trobeu que la Patria es l'ambient i les costums que millor convenen a vostre caràcter i la llengua que parreu més íntimament i agradosamente i els milers de detalls que vos envolten establint una corrent cordial entre ells i vosaltres i entre vosaltres i els vostres compatriotes?

Puix si ho compreneu aixina, aixó es la Patria. Que mai han sigut les coses del cor coses enrevessades i difícils de comprendre.

—D'eixe módo—sol dir algú—la meua patria es Beniparrell, perque d'allí soc i allí vixc.

I té raó si allí se troba cumplida i agradament isolat. Però la patria s'eixampla amb l'esperit de l'home quant aquest estudia i viatja i se complica la vida i necessita més amples horisonts per a el seu desenrotll.

—Aixina—diu un altre—la meua patria es el món. I té raó si ha corregut tot el món i de tots els països guarda un bell record i sab tots els idiomes i lo mateix pot conviure amb els samoyedos del Nord asiàtic com amb els tuaregs del centre d'Àfrica.

Però ni es general viure completament isolat, ni molt manco poder concretar els esperits variadíssims del món i ser absolutament cosmopolita. Per aixó la Patria se concreta en una unitat terme mig.

Totes les demarcacions valencianes conserven eixa unitat en la

fesomia del poble, i les petites diferències no afecten a l'arrel d'aquest, sino a petits detalls externs. Però quan varien de tal módo les característiques que se perd la semblança bàsica es que ha acabat l'unitat que anomenem Patria. Es, puix, Patria eixa unitat d'història, llengua i caràcter. Valencia (descomptant els pobles afegits per l'arbitraria divisió econòmica de l'Estat) ha tingut i té eixa unitat. Valencia i el rest d'Espanya, no. No sols no s'han fundit per fet espontani de la Naturalessa o dels pobles (com ja vorem altre dia), sino que en alguns casos han segut contraris en aspiracions i sentiments.

¿Compreneu ara per què es irracional creure que se pot ser espanyol primer que valencià? Com es lógic que no se pot ser europeu primer que francès o alemà o irlandès. El tot no pot existir sense la part. Si Espanya se desfera i cada *región* fora un Estat independent, es natural que, malgrat haver de aparegut Espanya, segürien existint Galicia i Castella i Catalunya...

Primer que res se es valencià. Perque, además, Valencia no es una agrupació arbitraria o inconcreta o empobrida. Té una capdal importància, un linatge i uns títols gloriosos. Es una nació amb idioma i esperit i vida propis. Si; una *nació amb idioma*; mes que no vullguen els que afexigen a l'incultura el baldó de ser fills a quins mai semblen bones les millors qualitats de sa mare.

I ja vorem en atre article aquestes coses.

MESTRE PLA

GLOSSES

Amb motiu de les festes de Maig, Valencia s'engalana una mica; una mica no més, perque, com em deia un amic valencianófil—apassionat i defensor fins dels nostres grans defectes—res guanya lo naturalment hermós amb postigos perfolls. Hi ha als carrers una mica de arquitectura «fallera»—jaí, quines coses hem vist per eixos carrers de Deu!—als edificis una gran quantitat de calç empastissada—no haveu vist fins algún edifici de pedra sacrilegament cobert de blanc?—i tots ens hem fet un trage nou.

En aquestos dies de benaurades festes, tot aquell que ha tingut un llit per llogar ha fet un mes de maig que be sembla un agost... Però açó no ve al cas. Lo important es pensar que 'ls forasters haurán quedat satisfets. Han tin-

gut processons, balls, tòros, football, reis d'Espanya i misses amb orgue.

Per cert que en vespres de festes tot valencià sentia una forta inquietut; la més petita deficiència pública semblava un abús que era necessari tallar en benefici dels forasters. Si els fondistes pujaven el preu dels hostatges, ¿qué dirien els forasters? Si els tranvies tenien un moviment capaç de fer ballar la «rumba» a la viatjera manco exuberant, ¿qué dirien els forasters? Si als carrers no mancava la clàssica pols o el fane, o els adonquins es declaraven «separatistes», ¿qué dirien els forasters?

Censurable es el fet innegable, exacte, de totes aquestes deficiències. Però per nosaltres el foraster pot dir lo que li sembla; sempre considerarem impertinent la seua queixa. No hi ha per a tant. Apart de que si el nostre «excelentíssim» Ajuntament hagués netejat aquests dies la ciutat fora tal cosa restar-li *classicisme* a València—als nostres regidors no s'els pert un detall—el foraster permanenceix en València cinc o sis dies i les molesties d'aquesta petita temporada ja sabem on poden arribar. Nosaltres, en canvi patim aquestes mateixes molesties els 365 dies del any i no ix dels nostres llavis la més petita queixa...

I poden creure els forasters—ho diguem amb la ma posada al cor—que nosaltres tenim una sensibilitat tan delicada com la d'ells. Més encara; no sentim la pols que engolixen ells, ni el fane qu'ells trepitjen. Sentim jail! la pols qu'engolim nosaltres i el fane que nosaltres trepitjem... I el que trepitjarem *per omnia saecula saeculorum. Amén.*

ENRIC DURÁN I TORTAJADA

El poble

Prop del Mediterrani, el poble, tant petit, era alegre i com una gavina de tan blanc; darrere una muntanya, tota rotja pel flanc, i un cel, blau i seré, marcant el infinit.

S'aspirava de tot un ambient exquisit de treball, de pureça, de dolçíssima pau; ambient de melangia, molt fonda i molt

[suau;

ambient indescriptible que omplia l'esperit.

Poble de cors honrats, poble de peixca-

[dors

que, fora'l mar, apenes sabien més amors; els homes forts, les dones totes moïenes-

[blanques

i en els ulls d'ells i d'elles unes mirades

[franques.

A les hores de sol, tot hom al seu quefer i els gosos i gallines menjant junts pel ca-

[rrer.

JACINT M.ª MUSTIELES

«EN LA ATENAS DEL MEDITERRÁNEO»

Besties als jardins públics

De primer antuvi pot ser l'amic llegidor al vore aquestes titolars tindrà el pensament de que als jardins de València van a instal·lar una *menagerie* ben engabiada per a diversió e instrucció d'infants i majors. Però no es faça cábales hiperbòliques l'amic llegidor. Aquí no estem encar més que per tindre uns volatils més o menys comestibles. No pasem d'un galliner de postin.

Les besties de que anem a parlar eren besties d'altra mena, bipeds implumes, vulgo persones, i que perdonen els que siguen persones de dit i fet per la comparança.

Aquestes besties foren un estol d'incivils de totes edats i sexes, de la ciutat i forans, que com un remat de búfals, elefants o hipopòtams han passat trepitjant nostres parcs ciutadans com una selva verge, deixant a son pas una carretera més aprofitable que les poques que ens concedix l'Estat espanyol.

Si algú vingué a les festes pensant que tenia de vore ací un verger, ¿qué haurà pensat davant d'aqueixos muntons de terra amb unes vagues senyals de verdura calcinada?

Suposem que l'Alcalde per dignitat i per un sentiment caritatiu d'amagar el grau de educació de molts de casa i de fora que han anat a fer festa, manará que immediatament donen un poc d'aspecte de jardí a lo que té el nom d'aixó.

VOCABULARI

«En compte d'esmicolar-nos»... En eixa paraula es fácil trovar amagada la paraula mica o miqueta. Així es que esmicolar es dividir en parts menudes, fer troços petits, eiz.

«Trontollen i donen la sensació de que van a desfer-se»... Trontollar-se es moure's d'una manera inharmonica i potser violenta.

«Será una de les meues primeres cures»... La paraula cura pot significar curació o guariment i també *cuidado*, que la gent valenciana sol dir *cuidao*, forma que s'ha d'evitar perque es molt lletja. La segona significació de cura la troveu inclosa en el mot compost *pro-cura-dor*, el que té compte d'algo en lloc d'altre.

Terror = terra, terreny.

«El títol que encapsala aquestes línies»... Encapsala = *encabeza*.

«El formós daler de restaurar

tot lo que fon nostre»... Daler = anhel.

«S'advertix també la tónica camperola»... El castellà de camp forma *campesino*; nosaltres de camp formem camperol.

«Faena feixuga»... Feixuc es igual a pessat. Un feix es una càrrega; una cosa referent al feix, una cosa feixuga, es una cosa pesada.

I a propòsit del feix parlem del feixisme, nom que en nostra llengua s'ha intentat donar-li a lo que en italià es diu *fascismo* derivant-ho de *fascio* (feix).

En castellà ha intentat algo semblant En Miguel d'Unamuno. En les seues sátires del moviment que capitaneja Mussolini ha posat en circulació la paraula *fajismo* derivada de *fajo* (feix). Hi ha que fer constar que no ha tingut acceptació.

EL CICERONE

NOTES DEPORTIVES

Catalunya i Basconia s'han disputat el campionat d'Espanya. Son les dos nacionalitats de l'Estat espanyol que tenen més viu el sentiment patriòtic i que han assolit una visible superioritat esportiva sobre les altres terres que viuen baix la governació—algún nom ha de tindre—d'En García Prieto.

L'«Europa»—o siga Catalunya—ha perdut.

Tan sols com a curiositat vagen les següents dades que en tot cas evidencien la manifesta superioritat dels catalans en aquest partit:

Corners.—Primera part: En foren tirades tres contra el Bilbao per una contra l'Europa.

Segona part: Cap contra els catalans per quatre contra el bascos.

Freekicks.—A la primera part se'n tiraren sis contra els bilbains per tres contra els catalans; a la segona part vuit per un!

Off-sides.—Se'n pitaren, a la primera part, quatre contra el Bilbao per tres contra l'Europa i a la segona part dos per un.

Parades d'En Vidal: set a la primera part; sis a la segona.

Parades d'En Bordoy: tres i una a cada part.

THE WHIP

TROSSOS I MOSSOS

La *Correspondencia de Valencia* ha fet una evolució regressiva. Hui es aquell diari cursi, enormement cursi, que es llegia en les vetllades familiars de la «clase media». Ha tingut entremig una època de va-

lencianitat i de joventut idealista. Des d'aleshores li ve la denominació d'orgue dels valencianistes, que haurà que substituir-la per altra més eufònica, menys desagradable als oïts d'un Governador, d'un militar, d'un funcionari de l'Estat, de tota la zoologia que patim els valencians com a poble oprés.

En aquestes festes *La Correspondencia de Valencia*, oblidant tota dignitat valenciana, s'ha sentit el diari de les senyoretes clorótiques, dels «clodoaldos», de la burocràcia centralista, dels provincials. Hi ha que vore! Ni *Las Provincias*, que es l'únic diari de Valencia «fervorosamente monárquico», malgrat que el fundara Llorente, té punt de comparació amb *La Correspondencia*.

En *La Correspondencia* haurán trobat els llegidors aficionats, com estaven endregades les cambres dels Reis, a quina hora es llevaven i tots els altres detalls íntims.

En *La Correspondencia* s'han publicat dues fotografies dels Reis d'Espanya i una salutació coenta, plena de tonteries.

Pero *La Correspondencia* s'haurà venut molt; els seus representants haurán rebut alguna superior sonrisa d'aprobació i felicitacions d'aquest i de l'altre.

Nosaltres que un dia posarem en aquest diari les nostres esperances, mireu quin to de melancolia tenim de pendre! L'amargura d'aquest moment no l'oblidarem mai.

La Correspondencia de Valencia publicà aquella salutació al Rei...

En canvi «La Coronació de nostra Patrona», revista que dirigeix Josep M. Bayarri, publicà aquesta altra en la que hi ha un valent patriotisme:

«Haveu vingut a Valencia.

Valencians conscients, ni sabriem fer un estudiat silenci en la vostra visita a Valencia, ni ara arrastrarse ditiràmics, en postures juglaresques, a les vostres plantes.

Jefe del Estat Espanyol tan ben odiat per nosaltres, veniu a la capitalitat de la nostra Patria Valenciana a rendirli pleitesia de veneració a nostra eccelsa Patrona.

Católics valencians; fervents aimadors i propugnadors de les fondes peculiaritats espirituals en nostres creencies, en defensa de les qu'es deixariem fer a trosos, os saludem, en nostra propia llengua, estimant la visita.

Patriotes valencians, tots los dies es despertem ofenent-se a nostra Patria Valencia, per quina defensa es deixariem fer a trosos,

os evocuem clamadors nostres drets i llibertat detentats per l'Estat que regiu i en forsa d'oïr—i vore que se pretén la efectivitat—que la llengua espanyola es la castellana, que la «Historia d'Espanya» es la historia de Castella, que la Patria espanyola es la nació castellana, havem de confessar clarament i forta que no se sentim espanyols un instant i que ens causa tristor així vostra visita, que no ens servix cap esperansa d'una esmena que el Dret i la Justicia reclamen i que esperem—sens deixar de llaborar—de la protecció de nostra Patrona que es Mare de Desamparats...

Acás havem pregat a d'Ella per l'Estat Espanyol, perque també obediens a la Iglesia, tots los dies encomanem al cel a nostres enemics.»

Compareu!

Les festes de la Coronació s'han celebrat d'una manera brillantíssima. Gent per totes bandes, una gentada incalculable. I les cerimonies i els festejos concurredissims.

Els carrers estaven adornats. No direm que bellament perque d'acó hi ha que parlar una estona. Els artistes valencians han donat una nota colpidora de mal gust. Què lletjors, què grolleries, què falta de sentit artístic! Han cregut per lo vist que la qüestió era omplir, posar moltes coses i molts de colors.

Els adornos de la Baixada de Sant Francesc eren irresistibles. Una guitarra i un cistell amb flors. La gent desvià la seua indignació per l'humorisme i plantà un retol que diu: «A la millor falla». I es clar, no hi hagué altre remei que llevar tot allò.

Les supresions s'hagueren pogut portar per gairebé tots els carrers. Les torres de Santa Catalina i del Micalet, siluetetjades amb perilles elèctriques eren de lo més bonic. En canvi el Sant Martí de l'església, pintat de negre, donava una pena!...

Una compensació agradable ha sigut l'abundancia de banderes valencianes. Les quatre barres en els rodabals, en els arcs. De tant en tant obiravem una bandera espanyola, sola, trista. Era segurament una equivocació. Aixís les festes han tingut en part un caient valencianíssim.

A més del mal gust els artistes valencians han palesat una ignorancia completa de l'heraldica. Per què posen dos barres, representant la bandera valenciana?

En l'inauguració de la Fira de Mostres estigueren els Reis. El senyor Lassala llixqué un discurs tabarrístic que ensopí a tothom. Al final, per a desfer aquest efecte, llançà uns quants «vivas», al Rei, a Espanya a Valencia. Una contestació moderada del públic i res més.

Pero heu's ací que el senyor Lassala es dona compte de que la Reina també estava allí i de que havia estat prou indelicat no donant un «Viva la Reina». Allavors, quan ja havien transcorregut uns minuts i el públic alenava tranquil, s'aixeca el senyor Lassala i fort, molt fort, crida: «Viva la Reina!» Quedava subsanat el seu mancament.

La Reina es somrigué. El públic contestà i la sala (no l'orador) es plenà d'una forta remor...

En aquest acte escoltàrem al Ministre de Foment senyor Gasset. Es petit. Té una veu de borratxo, cosa que es contradiu amb les seues aficcions hidràuliques. Fa paragrafs redons, d'eixos que tanmateix van be per a una Fira de Mostres com per a una carretera.

Després de conèixer al senyor Gasset, creem que amb aquests Ministres Espanya es salva. Ja ho vorán, ja.

Un dia es donà un míting sindicalista en la Llotja. Altra dia ens soltà allí un *disco* el senyor Lerroux. Ara s'ha aprofitat per a un ball aristocràtic. Demà... demà qui sap l'us que li escaurà a la Llotja de Valencia.

No es acó lamentable?

Abans de vindre els Reis d'Espanya, s'empresonà a aquells individus considerats com a perillosos. Ens han dit que aquesta mida es dirigí principalment contra els homes d'idees, entre els que no hi havia, per cert, ningún republicà.

Afegixca's el núvol de policies que caigué sobre la Ciutat, la guardia civil, etzètera. Es compendrà per totes aquestes precaucions que els Reis estaven ben segurs.

No obstant les mesures de vigilancia augmentaren. Dos hores ans de passar els Reis per qualsevol banda s'havia pres allò militarment i s'interrompia la circulació. La Majestad, amb tot acó, no cal dir, patix una mica. Pot estimar-se un Rei aixís?

Verament aquest paperet de Rei deu fer un fàstic! Nosaltres no l'acceptariem. I menys d'Espanya. En Espanya fins els Reis son desgraciats.